

Nastava glazbe u kontekstu školske dokimologije

Sanja Nuhanović

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku

Što je dokimologija?

- Grč. *dokimos* – prokušan, dokazan
logos – istina, znanost
- Znanost o mjerenju i procjenjivanju (znanja)
- Nastaje 1930-ih u SAD-u.
- Cilj – pronaći najbolje postupke mjerenja, prosuđivanja i ocjenjivanja.

Što je školska dokimologija?

Školska dokimologija je pedagoška disciplina koja proučava:

- razne oblike ocjenjivanja u školi
- sve čimbenike koji uvjetuju odabir oblika ocjenjivanja
- kriterije školskog ocjenjivanja.

Što je vrednovanje?

- *Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi (2010)*
- *“**vrednovanje** je sustavno prikupljanje podataka u procesu učenja i postignutoj razini kompetencija”*
- *sastavnice vrednovanja su:*
 - ***praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje***

Što je praćenje?

- ➡ **“Praćenje** *sustavno uočavanje i bilježenje zapažanja o postignutoj razini kompetencija i postavljenim zadacima.”*

Što je provjeravanje?

➤ **provjeravanje je:**

- *“sustavno prikupljanje podataka o tome kako se učenici približavaju željenim postignućima”*
- *obavlja se usmeno, pismeno, praktično ili promatranjem*
- **rezultati provjeravanja se u pravilu, ne ocjenjuju**

Što je ocjenjivanje?

- “**ocjenjivanje** je pridavanje brojčane ili opisne vrijednosti rezultatima praćenja i provjeravanja učenikovog rada prema sastavnicama/elementima ocjenjivanja svakoga nastavnoga predmeta”
 - u praksi susrećemo različite vrste ocjenjivanja
 - glavna podjela ocjenjivanja:
 - opisno i brojčano

Primjeri opisnih ocjena

Marljiva učenica i postiže vrijedne rezultate. Uljudno se ponaša.

Kreativno primjenjuje stečena znanja

Marljiv i ozbiljan u radu. Ističe se uzornim ponašanjem.

Učenik svakom zadatku pristupa savjesno i odgovorno. Svojim ponašanjem i suradničkim odnosom služi kao primjer drugima.

Svojim radom služi kao primjer drugima. Omiljena među vršnjacima.

Teorijska znanja lako primjenjuje na konkretnim zadacima

1 2 3 4 5

Što utječe na subjektivnost ocjene?

- *osobna jednadžba* (subjektivno mjerilo ispitivača)
 - tendencija jednog ocjenjivača da daje slabije (strogi ocjenjivač) ili bolje ocjene (blagi ocjenjivač)
- *znanje prethodno ispitanih učenika*
- *kvaliteta razreda – podizanje ili spuštanje kriterija*
- *halo-efekt*
 - tendencija nastavnika da procjenjuje znanje učenika u skladu sa svojim općim stavom kojeg je stekao o tom učeniku
 - nastavnik donosi odluku na temelju ocjena iz drugih predmeta
- *neodređenost učenikova odgovora*
- *neodređenost kriterija*
- *način ispitivanja*
- *zdravlje i raspoloženje učitelja ispitivača*
- *učenikova trema*

Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi (2010. god.)

➤ Članak 4.

“Aktivnosti u procesu vrednovanja razvoja učenikovih kompetencija i ponašanja provode učitelji/nastavnici, razrednici i stručni suradnici transparentno, javno i kontinuirano, poštujući učenikovu **osobnost** i dajući svakom učeniku jednaku priliku.”

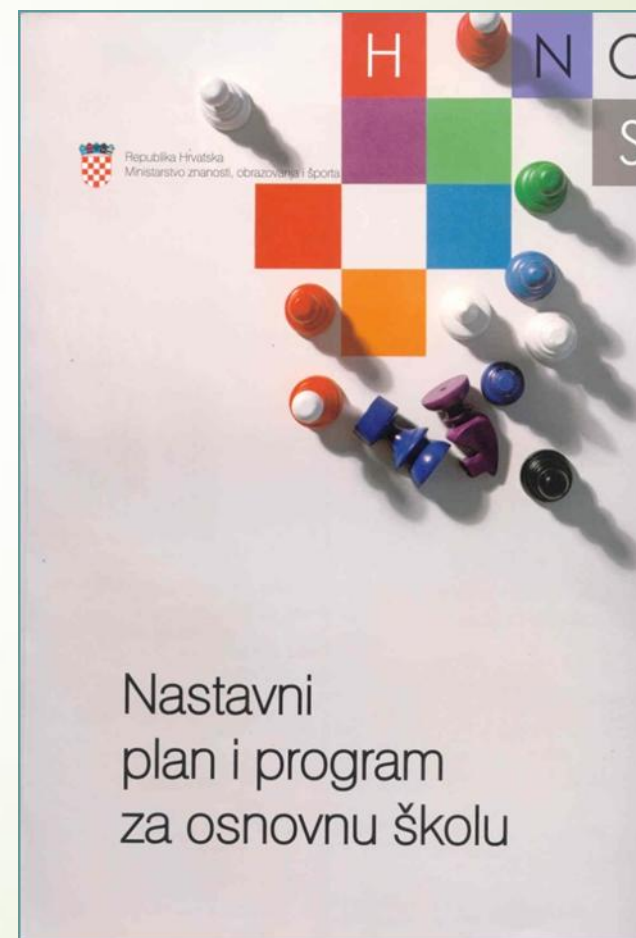
➤ Članak 11.

➤ Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta

- (1) *“Zaključna je ocjena iz nastavnoga predmeta izraz postignute razine učenikovih kompetencija u nastavnome predmetu/području i rezultat ukupnoga procesa vrednovanja tijekom nastavne godine, a izvodi se temeljem elemenata vrednovanja.”*
- (2) *“Učitelji/nastavnici na početku školske godine na stručnim aktivima pojedinih nastavnih predmeta utvrđuju elemente, načine i postupke u procesu zaključivanja ocjene.”*
- (3) *“Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta na kraju nastavne godine ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak u drugom polugodištu.”*

Glazbena kultura

- *Nastavni plan i program za osnovnu školu izdan je za šk. god. 2006./2007.*
- od tada se u nastavi glazbene kulture **od 1. do 8. razreda** primjenjuje **otvoreni model** (idejni začetnik prof. dr. sc. P. Rojko) i napušten je **integrativni model**

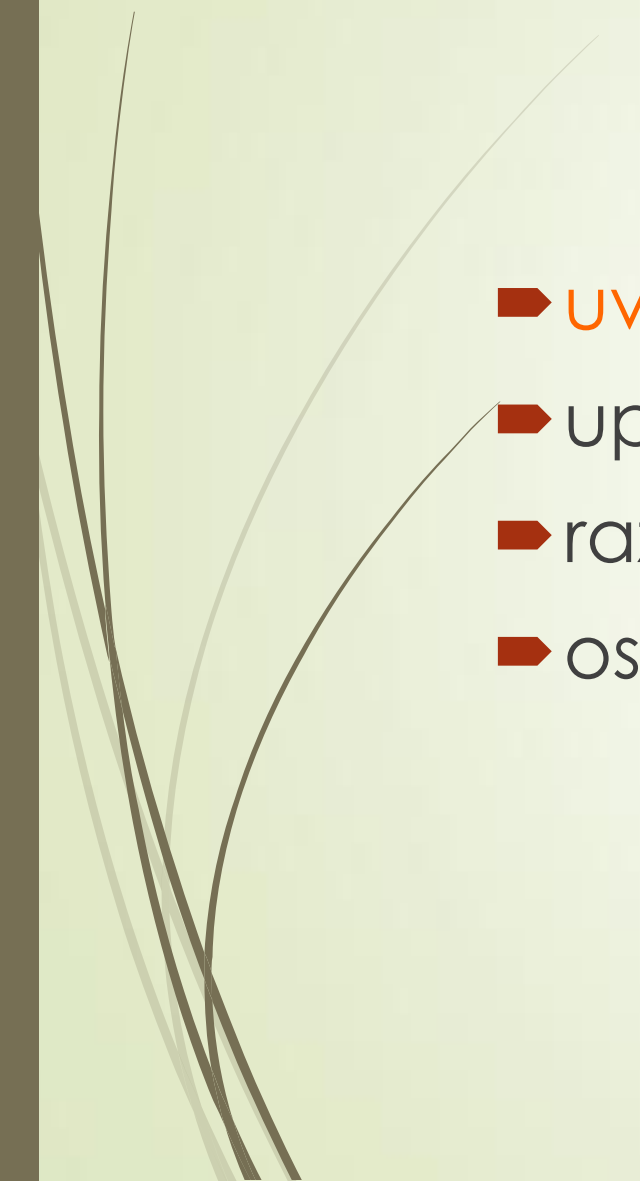
Temeljna načela nastave glazbene kulture

- **psihološko** – učenici vole glazbu i žele se njome aktivno baviti (pjevati, svirati)
- **kulturno-estetsko** – nastava glazbe učenike treba osposobiti da budu kompetentni korisnici glazbene kulture

Cilj nastave glazbe u osnovnoj školi

- uvođenje učenika u glazbenu kulturu
 - upoznavanje glazbenog jezika
 - razvijanje muzikalnosti
 - osposobljavanje za kritičko procjenjivanje glazbe
-

Zadaci nastave glazbe

- upoznati – slušati glazbena djela – **razviti glazbeni ukus** – uočiti glazbene sastavnice
- poticati učenike na aktivnost pjevanja – **naučiti pjevati pjesme** i razvijati pjevačke sposobnosti učenika
- poticati učenike na aktivnost sviranja – **naučiti svirati pjesme**
- poticati učenike na glazbene igre – **naučiti glazbene igre**
- **upoznati osnovne elemente glazbenog jezika**
- kroz slušanje, pjevanje, sviranje i glazbene igre **razvijati glazbene sposobnosti učenika** (ritamske i glazbeno-memorijske)

Nastavna područja nastave Glazbene kulture od 1. do 4. razreda

➤ 1. – 3. razred:

- *pjevanje*
- *sviranje*
- *slušanje glazbe*
- *elementi glazbene kreativnosti*

➤ 4. razred:

- *pjevanje*
- *slušanje i upoznavanje glazbe*
- *izvođenja glazbe i glazbeno pismo*
- *glazbene igre*

Pjevanje

Nastavno područje *Pjevanje*

- „razvija osjećaj točne intonacije i ritma, glazbeno pamćenje i samopouzdanje. Pjevanje podrazumijeva kontinuirano izvođenje pjesama bez obvezatnoga zapamćivanja teksta.“

Obrazovna postignuća

- poznavanje 15 pjesama; lijepo, izražajno pjevanje, jasan izgovor i razumijevanje teksta; u pjesmama percipirati i/ili razlikovati melodiju, metar, ritam, tempo, dinamiku.

Sviranje

Nastavno područje *Sviranje*

- „razvija osjećaj ritma, metra, precizne koordinacije i suradnje.“

Obrazovna postignuća

- Izvoditi ritam i dobe pjesmica i brojalice. Razlikovati ritam i dobe.

Ocjenjivanje nastavnih područja

Pjevanje i Sviranje

- Istraživanje (Šulentić Begić, Živković, 2013)
 - Što je bitno kod ocjenjivanja pojedinog nastavnog područja?
 - PJEVANJE: tekst pjesmice, točnost melodije, odgovarajući ritam
 - SVIRANJE: znanje ritama i taktnih doba (preko 35 odgovora) te usvojenost notnog zapisa
 - Analiza promatranih nastavnih sati
 - PJEVANJE: ocjenjivanje - 7/10 sati; važnost teksta 6/7 sati; individualno ocjenjivanje - 6/7 sati; pjevanje pred pločom, bez udžbenika; pozitivno i negativno komentiranje (strah, nelagoda, suze)
 - SVIRANJE: ocjenjivanje - 1/10 sati; sviranje metra; ocjenjivanje u paru

Ocjenjivanje nastavnih područja

Pjevanje i Sviranje

- u aktivnom muziciranju učenika (pjevanju/sviranju) važniji je proces od krajnjeg odgojno-obrazovnog ishoda
 - postignuće u tim aktivnostima ovisi o glazbenim sposobnostima koje utječu na razinu uspješnosti učenika
 - pjevanje/sviranje nije nužno individualno ocjenjivati,
- uspjeh u pjevanju/sviranju ovisi i o angažiranosti, tj. zalaganju učenika
 - zalaganje u pravilu ne bi trebalo utjecati na ocjenu, međutim, u nastavi glazbe takvo odstupanje je opravdano i izuzetno važno zbog specifičnosti predmeta
- učenike s manje razvijenim glazbenim sposobnostima ne ocjenjujemo individualno već tijekom grupnog pjevanja/sviranja
 - ocjenjujemo njihov odnos i angažiranost tijekom aktivnosti pjevanja/sviranja

Ocjenjivanje nastavnih područja

Pjevanje i Sviranje

- učenik ne smije dobiti negativnu povratnu informaciju, tj. nižu ocjenu ako pjeva/svira netočno
 - dati smjernice u čemu je bio uspješan i kako poboljšati svoju izvedbu
 - mlađim učenicima treba omogućiti poticajno okruženje imajući u vidu da se u toj dobi glazbene sposobnosti intenzivno razvijaju
- učenika koji je stidljiv i ne voli samostalno pjevati pratimo tijekom grupnog pjevanja
- pri ocjenjivanju pjevanja - učenici ne trebaju znati tekst pjesme napamet jer to nije pravo glazbeno znanje
 - uvjet lijepog pjevanja nije zapamćivanje teksta već lijepo pjevanje podrazumijeva točnu intonaciju, točan ritam, pravilno disanje i točnu dikciju

Izvođenje glazbe i glazbeno pismo

Nastavno područje

Izvođenje glazbe i glazbeno pismo

- „upoznavanje glazbenog pisma na razini prepoznavanja grafičkih znakova”

Obrazovna postignuća

- Pjevanje ljestvice solmizacijom i abecedom. Trajanja nota. Elementarno poznavanje notnog pisma. Izvođenje jednostavnijih ritamskih obrazaca.

Ocjenjivanje nastavnog područja *Izvođenje glazbe i glazbeno pismo*

- Istraživanje (Šulentić Begić, Živković, 2013)
 - Što je bitno kod ocjenjivanja pojedinog nastavnog područja?
 - IZVOĐENJE GLAZBE I GLAZBENO PISMO: nije ispitano
 - Analiza promatranih nastavnih sati
 - IZVOĐENJE GLAZBE I GLAZBENO PISMO: nema zabilješki u dnevniku praćenja

Ocjenjivanje nastavnog područja *Izvođenje glazbe i glazbeno pismo*

- informativno
poznavanje temeljnih
znakova notnoga
pisma – na razini
prepoznavanja te se
stoga ne ocjenjuje

Elementi glazbene kreativnosti

Glazbene igre

Nastavno područje
Elementi glazbene kreativnosti
Glazbene igre

- „izoštava pojedine glazbene sposobnosti (intonacija, ritam), razvija senzibilitet za glazbu, potiče maštovitost glazbenoga izraza i samopouzdanje pri iznošenju novih ideja.“

Obrazovna
postignuća

- Improvizirati i izvoditi male ritamske, melodijske, meloritamske cjeline glasom, udaraljkama, pokretom. Slobodna improvizacija.

Ocjenjivanje nastavnog područja

Elementi glazbene kreativnosti

Glazbene igre

- Istraživanje (Šulentić Begić, Živković, 2013)
 - Što je bitno kod ocjenjivanja pojedinog nastavnog područja?
 - ELEMENTI GLAZBENE KREATIVNOSTI/GLAZBENE IGRE:
spособnost kreativnog izražavanja kroz igru i ples, pokret koji je usklađen s tempom i ritmom te mijenjanje melodije pjesmice (10 ispitanika navodi da nema vremena za ovo područje)
 - Analiza promatranih nastavnih sati
 - ELEMENTI GLAZBENE KREATIVNOSTI/GLAZBENE IGRE:
ocjenjivanje - 1/10 sati; ples; individualno ocjenjivanje; pjevanje i izvođenje osmišljene koreografije; trema i nelagoda zbog ocjenjivanja; niže ocjene zbog nesigurnosti u tekstu

Ocjenjivanje nastavnog područja

Elementi glazbene kreativnosti

Glazbene igre

- navedeno za područje pjevanja/sviranja vrijedi i za ova područja
- i ova područja nije nužno individualno ocjenjivati

Slušanje (i upoznavanje) glazbe

Nastavno područje *Slušanje glazbe*

- „razvija sposobnost slušne koncentracije, specifikacije sluha (mogućnost prepoznavanja zvukova i boja različitih glasova i glazbala), analize odslušanog djela i uspostavlja osnovne estetske kriterije vrjednovanja glazbe.“

Obrazovna postignuća

- poznavanje 5-10 novih skladbi; Slušno percipirati glazbeno izražajne sastavnice. Prepoznavanje skladbi (prema individualnim sposobnostima učenika); znati ime skladatelja i skladbe; prepoznati glazbala.

Ocjenjivanje nastavnog područja *Slušanje (i upoznavanje) glazbe*

- Istraživanje (Šulentić Begić, Živković, 2013)
 - Što je bitno kod ocjenjivanja pojedinog nastavnog područja?
 - SLUŠANJE (I UPOZNAVANJE) GLAZBE:
prepoznavanje pjesmice ili skladbe te uočavanje sastavnica
- Analiza promatranih nastavnih sati
 - SLUŠANJE (I UPOZNAVANJE) GLAZBE:
ocjenjivanje - 2/10 sati; ples; individualno - pismeno
provjeravanje - radni listić i grupno - 3 grupe učenika - kviz
(ocjene - odličan, vrlo dobar, dobar)

Ocjenjivanje nastavnog područja *Slušanje (i upoznavanje) glazbe*

- mogućnost vrednovanja svih učenika bez obzira na razvijenost glazbenih sposobnosti
- možemo individualno ocjenjivati
 1. razine obrazovnih postignuća kod nastavnih tema upoznavanja glazbe te uočavanja glazbenih sastavnica
 - učitelj treba učenike motivirati za slušanje - zadati zadatke neposredno prije slušanja koji se odnose na glazbene sastavnice
 2. učenikovo zalaganje i njegovo ponašanje na nastavnom satu tijekom slušanja glazbe
 3. Učenikov interes za slušanjem glazbe izvan nastave (praćenje glazbenih sadržaja putem medija, posjećivanje koncerata)
- učitelj bi također trebao uspostavljati osnovne estetske kriterije vrjednovanja glazbe - razvijati glazbeni ukus svojih učenika

Ocjenjivanje u nastavi Glazbene kulture

- za uspješno vrednovanje, tj. ocjenjivanje nije nužno utvrditi glazbene sposobnosti učenika
 - da bi učitelj mogao utvrditi stanje glazbenih sposobnosti svojih učenika za pretpostaviti je da učitelj posjeduje razvijen glazbeni sluh
 - učitelji koji ne posjeduju razvijen glazbeni sluh neće moći ostvariti provjeru glazbenih sposobnosti svojih učenika
- učitelj tijekom svih nastavnih sati glazbe prati napredak učenika, tj. vrednovanje treba biti integrirani dio svakog nastavnog sata, a ne izdvojeni čin

Ocjenjivanje u nastavi Glazbene kulture

- svaka učenička aktivnost i njegova angažiranost pruža mogućnost vrednovanja
- vrednovanje u nastavi glazbe, ali i drugih predmeta, ne smije biti stresna situacija
- u nastavi glazbe učitelj uzima u obzir i skrivene učinke nastave glazbe, tj. odnos prema predmetu, odnosno glazbi
- učitelj u nastavi glazbe vrednuje i uzima u obzir posjete učenika kazalištu i koncertima, sudjelovanje u glazbenim projektima, praćenje TV, radio i Internet glazbenih emisija i dr.

Razredno ozračje

- ležerna i opuštена atmosfera
- suvremen raspored klupa u razredu
- mogućnost kretanja po razredu
- lagana nastava – učenici sve uče na nastavi kroz razgovor, ponavljanje, vježbanje
- na nastavi glazbe ne zadaju se domaće zadaće, jer sve što treba naučiti o glazbi uči se na nastavi
- takva nastava ne opterećuje učenike, već ih opušta i učenici će je voljeti

Glazbena učionica

Hvala na pozornosti!

